

FENOMEN „SOLIDARNOŚCI” I ZMIANA USTROJU

Polacy 1980-2011

Pod redakcją

**WŁADYSŁAWA
ADAMSKIEGO**

Wydawnictwo
Instytutu
Filozofii
i Socjologii
Polskiej
Akademii
Nauk

FENOMEN „SOLIDARNOŚCI” I ZMIANA USTROJU

FENOMEN „SOLIDARNOŚCI” I ZMIANA USTROJU

Polacy 1980-2011

Pod redakcją

**WŁADYSŁAWA
ADAMSKIEGO**

Wydawnictwo IFiS PAN
Warszawa 2014

Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych na naukę w latach 2010–2012 jako projekt badawczy. Umowa nr 1361/B/H03/2010/39

Recenzent pracy
Prof. dr hab. Jan Pakulski

Projekt okładki
Andrzej Łubniewski

Redaktor
Elżbieta Morawska

© Copyright by Authors & Wydawnictwo IFiS PAN, 2014

ISBN 978-83-7683-085-8

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana, przechowywana jako źródło danych i przekazywana w jakiegokolwiek formie zapisu bez pisemnej zgody posiadacza praw.

Wydanie I.
Wydawnictwo IFiS PAN (www.ifispan.waw.pl)
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
e-mail: publish@ifispan.waw.pl, tel. (48 22) 6572861

Spis treści

Władysław Adamski <i>Wprowadzenie. „Solidarność” jako kłopotliwy problem badawczy</i>	7

Część pierwsza

W poszukiwaniu źródeł i adekwatnej teorii

Władysław Adamski <i>Strukturalno-pokoleniowe aspekty konfliktu społecznego</i>	25
Władysław Adamski <i>Posierpniowa rekonstrukcja koncepcyjno-metodologicznych założeń w badaniach nad kryzysem i solidarnościowym konfliktem społecznym</i>	32
Władysław Adamski <i>Aspiracje, interesy i konflikt, czyli o strukturalnych przesłankach kryzysu socjalizmu w Polsce</i>	42
Andrzej Rychard <i>Konflikt i przystosowanie: dwie koncepcje ładu społecznego w Polsce</i>	63
Władysław Adamski, Katarzyna M. Staszyńska <i>Tożsamość wartości a konflikt interesów w relacjach pokoleniowych</i>	79
Władysław Adamski <i>Aspiracje jako źródło społecznego konfliktu: młode pokolenie Polaków w perspektywie porównawczej</i>	92
Władysław Adamski, Ireneusz Białecki, Krzysztof Jasiewicz, Lena Kolarska-Bobińska, Andrzej Rychard <i>Konfliktorodne interesy i wartości a szanse zmian systemowych</i>	103

Część druga

Struktura i dynamika solidarnościowego konfliktu

Władysław Adamski <i>Konflikt w wymiarze przynależności organizacyjnej i uczestnictwa w protestach społecznych: „Solidarność” w opozycji do partii i związków branżowych</i>	119
Edmund Wnuk-Lipiński <i>Nierówności i przywileje jako podłoże konfliktu</i>	141
Krzysztof Jasiewicz, Władysław Adamski <i>Ewolucja postaw kontestacyjnych: postrzeżenie konfliktów i stosunek do pluralizmu</i>	171

Lena Kolarska-Bobińska <i>Egalitarny i rynkowy ład gospodarczy. Zmiany preferencji społecznych</i>	189
Andrzej Rychard <i>Pożądanýład polityczny a interesy społeczne</i>	208
Krystyna Łapińska-Tyszka <i>Konflikt społeczny w świadomości pokoleń chłopskich</i>	225
Władysław Adamski <i>Prestiż grupowy jako wskaźnik konfliktowości struktury społecznej</i>	239
Anna Titkow <i>Wewnątrzsterowność i zewnątrzsterowność a orientacje polityczne Polaków: lata 1984 i 1989</i>	252
Jadwiga Koralewicz <i>Autorytaryzm a zaufanie do przywódców i instytucji politycznych</i>	271
Władysław Adamski <i>Konflikt ogólnospołeczny: struktura – podłoże – wyzwanie systemowe</i>	292

Część trzecia

„Solidarność” a procesy ustrojowej zmiany

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz <i>Od „Solidarności” do wolności: dynamika aktywności politycznej w okresie zmiany ustrojowej</i>	313
Wojciech Zaborowski <i>Ewolucja struktury społecznej – ujęcie pokoleniowe</i>	330
Henryk Domański <i>Formowanie się „nowych” struktur społecznych</i>	361
Andrzej Rychard <i>Polacy początku drugiej dekady XXI wieku: w systemie i poza nim? Wstępne analizy wyników badań</i>	379
Krzysztof Zagórski <i>Warunki życia, postrzeganie konfliktów oraz postawy wobec demokracji i rynku</i>	393
Katarzyna M. Staszyńska <i>Cele życiowe, najważniejsze sprawy do załatwienia, poczucie deprywacji i strategie adaptacyjne w zmieniającym się społeczeństwie: 1980–2011</i>	449
Władysław Adamski <i>Interesy i wartości a preferencje ustrojowe w procesach zmian własnościowych: dynamika w latach 1984–2011</i>	478
Krystyna Szafraniec <i>Chłopi i rolnicy w procesach przekształceń ustrojowych. Analiza dynamiki grupowej</i>	503
Elżbieta Skotnicka-Illasiewicz <i>Polacy w Unii Europejskiej: obawy, rozczarowania i spełnione nadzieje</i>	535